

INSTITUTIONEN FÖR EKONOMI OCH SAMHÄLLE

KGG220 Europeiska perspektiv på rumslig planering , 7,5 Högskolepoäng

Spatial Planning in a European Perspective, 7,5 credits

Grundnivå / First Cycle

Kursguide

Vårterminen 2020

Kursansvariga lärare:

Mikael Ring

mikael.ring@geography.gu.se

Anders Larsson

anders.larsson@geography.gu.se

Kursadministration:

Tanja Feltsen, Institutionen för ekonomi och samhälle.

tanja.feltsen@gu.se

Senast uppdaterad: 2020-04-08

Välkommen till kursen Europeiska perspektiv på rumslig planering (7,5 hp)

Innehåll

Kursen syftar till att ge kunskap om och förmåga att jämföra och analysera rumslig planering i olika geografiska kontexter. Kursens innehåll och lärandeformer byggs upp runt en jämförelse mellan planering för hamnomvandling i Hamburg och Göteborg. Kursen ges som distanskurs på grund av de villkor och förutsättningar som råder med tanke på Covid-19 under våren 2020. Av det skälet samlas data på andra sätt än genom att fysiskt befinna sig i Hamburg. Inledningsvis tar kursen upp hur olika planeringssystem har växt fram i Europa och hur detta påverkar hur planering genomförs och vilka frågor och metoder som används. Detta följs av en förberedande fas inför datainsamlingen där olika planeringsproblem i Göteborg och i Hamburg identifieras. Den huvudsakliga datainsamlingen sker alltså med digitala verktyg. Kursen knyter samman teoretiska och begreppsmässiga perspektiv från tidigare kurser inom kulturgeografi och applicerar dessa i olika rumsliga kontexter genom digitala verktyg som geografisk metod.

Lärandemål för kursen (hämtade från kursplan KGG220):

Efter godkänd kurs ska studenten kunna:

Kunskap och förståelse

1. Redogöra för, jämföra och visa på skillnader och likheter mellan europeiska länders system för rumslig planering
2. Förklara vilka principer som är viktiga vid jämförelser av nationella system för rumslig planering

Färdigheter och förmåga

3. Visa grundläggande färdighet i att tillämpa teoretiska begrepp vid jämförande studier av nationella system för rumslig planering
4. Visa grundläggande färdighet i att förbereda och genomföra fältarbete utanför Sverige med hjälp av digitala verktyg.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

5. Kunna motivera val av metoder och teorier vid jämförelser av nationella system för rumslig planering
6. Kritiskt granska och värdera information från olika nationella och internationella aktörer inom rumslig planering.

Kursen är hållbarhetsfokuserad, vilket innebär att minst ett av kursens lärandemål tydligt visar att kursens innehåll uppfyller minst ett av Göteborgs universitets fastställda kriterier för hållbarhetsmärkning. Detta innehåll utgör även kursens huvudsakliga fokus.

Undervisningens upplägg

Kursen mynnar ut i ett projektarbete som bygger på ett antal orienterande föreläsningar fördelade på tre teman med utgångspunkt i samhällsplanering i ett jämförande perspektiv. De tre teman som kursen behandlar, och där studenterna i grupp väljer ett temaområde för fördjupning, dels inför en rapport, och dels inför en individuell tentamen är: Hållbarhet, Socialgeografi med fokus på gentrifiering, marginalisering, urban förnyelse och aktivism, samt Planering med fokus på näringsliv. Respektive tema undersöks i en europeisk stad och jämförs med motsvarande platser i Göteborg. Det material som samlas in under projektperioden redovisas dels i en individuell tentamen och dels i ett projektarbete. Studenterna behöver därför individuellt dokumentera egna iakttagelser och analyser under datainsamlingen. Till stöd för datainsamlingen kommer material i form av länkar och intervjuer med planerare i Hamburg att göras tillgängligt. Tentamen och projektarbete redovisas och bedöms var för sig. Huvudmomentet i kursen utgörs av projektarbetet där förberedelserna inför utgörs av gruppvis insamling av data inom respektive tema rörande den europeiska staden och Göteborg, Zoom-föreläsningar, förinspelade föreläsningar samt handledning via Canvas/Zoom. Projektarbetet ska ha en rumslig anknytning och utgå från ett tydligt temaområde, men kan också omfatta flera teman i syntes. Projektarbetet skall även ha en jämförande inriktning på planering där platser i Göteborg utgör en referenspunkt. Resultaten från projektarbetet presenteras genom att respektive grupp filmar en kort redogörelse som redovisas genom inlämning på Canvas. En individuell tentamen genomförs i slutet av kursen där kunskaper från kurslitteraturen utvärderas. Inlämning av projektrapporten sker efter tentamenstillfället.

Obligatoriska moment: Sammanlagt finns det tre obligatoriska moment på kursen: en inlämning av ett PM beskrivande en projektplan, en tentamen (hemtentamen) och inlämning av en projektrapport.

Examination och betyg

Kursen examineras genom en skriftlig redovisning av ett projektarbete samt en tentamen. För att få godkänt på kursen krävs därtill närvaro (eller komplettering) av de obligatoriska momenten. Betygen G och VG baseras på totalt 100 poäng för kursen. Tentamen motsvarar maximalt 60 poäng och projektarbetet maximalt 40 p. För att få VG på kursen krävs minst 45 poäng på tentamen och minst 30 poäng på projektarbetet, d v s minst 75 poäng totalt. För att erhålla G på kursen krävs minst 30 poäng på tentamen och 20 poäng på projektarbetet. Vid rest ska komplettering göras inom två veckor efter det att omdöme/betyg meddelats.

Innehåll

På kursen ingår föreläsningar, exkursioner, en workshop, handledning och tentamen

Föreläsningar om planering ur ett rumsligt perspektiv

- *Tema 1. Hållbar utveckling*
- *Tema 2. Socialgeografi*
- *Tema 3. Näringsliv*

Exkursion och fältstudier (vid detta tillfälle tillämpas inte exkursion och fältstudier på plats)

- *Fördjupade studier om planering i ett europeiskt land (utifrån en planerad exkursion)*
- *Redovisning av resultat och analyser*

PM

- *Inlämning av PM i form av en plan för projektarbete*

Handledning

- *Handledningstillfällen gällande projektarbete. Texter lämnas in och kommenteras på Canvas inför varje tillfälle*
- **Tentamen**
- *Tentamen gällande kurslitteraturen, dels en fråga gällande ett valt temaområde och flervalsfrågor gällande övriga teman*

Projektarbete

Projektarbetet innehåller en jämförande studie av ett eller flera teman utifrån platser i en europeisk stad och Göteborg. Projektarbetet ska utgå från planering i ett rumsligt perspektiv och utgå från relevanta begrepp, teorier, modeller eller andra analytiska verktyg i jämförelsen från dessa perspektiv. Projektarbetet omfattar ca 20 sidor, A4 Times New Roman 12 med 1,5 radavstånd, eller motsvarande, exklusive framsida, innehållsförteckning, källor och bilagor. Se APA-manualen på Canvas för referenshantering. Syftet med projektarbetet är att studenten ska kunna identifiera, beskriva, kritiskt värdera, jämföra och förklara olika europeiska planeringstraditioner med utgångspunkt från relevanta begrepp med en jämförande studie av en europeisk stad och Göteborg. Till uppgiften ska också läggas en beskrivning på en plan för en framtida eller fingerad exkursion och fältarbete förlagt till Hamburg, vilken svarar mot lärandemålet om färdighet: "Visa grundläggande färdighet i att förbereda och genomföra fältarbete utanför Sverige". Uppgiften lämnas in vid samma tillfälle som övriga projektrapporter.

Teman och förslag på frågor och platser

Tema	Undergrupp	Platser	Frågor
Hållbarhet	Klimat, transportplanering, mobilitet, natur	Hela Hamburg och Göteborg	Hur arbetar man med planering för att hantera frågor kring hållbarhet?
Socialgeografi	Aktivism	Gängeviertel, Altona Bunker, Urbanista, Rote Flora, Park Fiction, Frappante, myndigheten för Stadtentwicklung	Vilken roll spelar aktivism och motstånd för planeringen av det urbana landskapet? Vilka motiv och drivkrafter ligger bakom utveckling respektive motstånd mot utveckling av det urbana landskapet? Vilka kompetenser respektive sysselsättning har de som engagerar sig i motståndsrörelser? Hur ser planerande myndigheter på motståndet från aktivisterna? Vilka motsvarande motståndsrörelser kan du identifiera i Göteborg? Hur ser planerande myndigheter i Göteborg på dessa rörelser?
	Gentrifiering, urban förnyelse och den kreativa klassen	Hela Hamburg, Hamnen, Hafen City	Vilka olika arbeten och branscher kan ni identifiera utifrån hur planeringen av Hamburg upprätthåller och förändrar det urbana landskapet? Vilka branscher ser man som framtida och vilka grupper ser man som boende och arbetande på dessa platser? Vilka konflikter kan ni se när det gäller planering och förändring av dessa platser? Vilka motsvarande yrken och branscher ser planeringen som viktiga för det framtida landskapet i Göteborg?
	Marginalisering och tillgänglighet	Hela Hamburg & Göteborg	Vilka platser är tillgängliga eller inte och på vilka sätt utifrån ett funktionsnedsatt eller annat utsatt perspektiv? Vilka grupper är marginaliserade när det gäller transporter, kommunikationer, shopping, turism och arbete? Hur betraktas och betraktar sig marginaliserade grupper i Hamburg? Hur förhåller sig planeringen till marginaliserade grupper? Hur ser motsvarande förhållanden ut i Göteborg?
Näringsliv	Planering	Hela Hamburg, Hamnen, Göteborg	

Mall för projektarbetet

Redovisningen ska utgå från kursens litteratur, och annan litteratur och källor utifrån egna sökningar. Beskrivningen ska göras i en vedertagen vetenskaplig form, med korrekta referenser, och litteraturförteckning, samt med utgångspunkt från en disposition som innehåller:

- **Framsida** – Titel, kurs, deltagare, datum.

- **Innehållsförteckning**
- **Inledning** - Vilken kunskap har ni redan om det valda problemområdet? Hur har valet av område gjorts, vilken är bakgrunden till att ni valt just detta område?
Varför är det intressant att undersöka detta? Ni måste problematisera varför det är viktigt att undersöka.
 - **Bakgrund** – På vilket sätt är problemområdet kopplat till ett eller flera teman? Har ni hittat något skrivet om detta område tidigare (Harzing's; DIVA; Google Scholar; Scopus, Eric)?
 - **Syfte**
 - **Frågeställning**
- **Metod** – Vilken typ av metod har ni använt för att genomföra studien? Vilka etiska dilemman kan tänkas uppstå när det gäller din studie?
 - **Alternativ för de som inte deltar i exkursion/fältstudie** – Hur ser en beskrivning på en plan för en framtida eller fingerad exkursion och fältarbete förlag till Hamburg, aktiviteter, tidsplan, besöksplatser etc.
- **Resultat och analys** (kan göras åtskilda eller tillsammans beroende på typ av studie) – Hur kan resultatet från er undersökning beskrivas?
- **Slutsatser** – Vilka slutsatser drar ni från din undersökning? Vilka synteser kan dras utifrån arbetets slutsatser?

Bedömningskriterier för projektarbetet:

Bedömnings-område	Godkänt	Underkänt
Undersökningen utgår från ett problem som handlar om en rumslig jämförelse av planering av ett eller flera teman	Valet av området är aktuellt och angeläget. Området utgår från ett eller flera teman i jämförelse med rumslig relevans	Valet av området är inte tillräckligt väl beskrivet alternativt att området inte har relevans för någon planeringsmässig verksamhet och/eller saknar en rumslig dimension
Inledning	Inledningen utgår från beskrivningen av ett eller flera teman i ett avgränsat undersökningsområde med en jämförande approach och med ett rumsligt perspektiv	Inledningen är inte tillräckligt väl beskriven, alternativt att det saknas anknytning till ett liknande undersökningar
Syfte och frågeställningar	Syfte och frågor beskriver ett specifikt och undersökningsbart område	Syfte och frågeställning är inte tillräckligt väl beskrivna, alternativt att det saknas koppling mellan problemområdet och syfte och frågor
Metod	Det finns en metodbeskrivning som beskriver tillvägagångssätt som gör studien transparent. I metoden diskuteras etiska problem om sådana föreligger	Metodbeskrivningen är ofullständig och det saknas reflektioner över val av metod eller tillvägagångssätt och etiska problem om sådana uppenbarligen föreligger.

Bedömnings-område	Godkänt	Underkänt
Analys	Analysen fokuserar på de resultat som framkommit i studien och som också kopplas till en ett eller flera teman med en rumslig dimension och planering i jämförelse.	Analysen är ofullständigt beskriven, alternativt att analysen saknas
Formalia	I arbetet används ett vetenskapligt språk som präglas av noggrann hantering av källor och referenser	Arbetet saknar i stora delar ett vetenskapligt språk och kännetecknas inte av ett vetenskapligt arbetssätt när det gäller källor och referenser

Bedömningskriterier för momentet i relation till lärandemålen:

MÅL Studenten skall kunna:	För betyget G	För betyget VG
Redogöra för, jämföra och visa på skillnader och likheter mellan europeiska länders system för rumslig planering	Beskriva och jämföra olika europeiska länders system för rumslig planering utifrån det valda undersökningsområdet	Beskriva, jämföra och kritiskt beskriva rumsliga, tidliga och kontextuella skillnader och likheter mellan olika europeiska system för planering
Förklara vilka principer som är viktiga vid jämförelser av nationella system för rumslig planering	Översiktligt förklara principer för jämförelser av nationella system för rumslig planering utifrån en vald plats i Göteborg och en europeisk stad	Reflektera över och kritiskt granska principerna för nationella system för rumslig planering och kunna redogöra för kontextuella likheter och skillnader mellan olika platser
Visa grundläggande färdighet i att förbereda och genomföra fältarbete utanför Sverige	Beskriva en plan för hur en egen och gruppvis genomförbar undersökning som tar stöd i olika teman kan genomföras	Beskriva hur en plan för en egen och gruppvis genomförbar undersökning som tar stöd i olika teman och reflektera över fältarbetets vetenskapliga relevans kan genomföras
Kunna motivera val av metoder och teorier vid jämförelser av nationella system för rumslig planering	Presentera och analysera resultaten från en undersökning i ett projektarbete och kunna redovisa kunskaper från jämförelser i en tentamen rörande utifrån valda teorier och metoder	Presentera, analysera och kritiskt reflektera över resultaten från en undersökning i ett projektarbete och kunna redovisa kunskaper från jämförelser i en tentamen rörande utifrån valda teorier och metoder
Kritiskt granska och värdera information från olika nationella och internationella	Kritisk granska och värdera information från olika nationella och internationella aktörer inom rumslig planering utifrån en	Kritisk granska och värdera information från olika nationella och internationella aktörer inom rumslig planering, samt att föreslå egna

MÅL	För betyget	För betyget
Studenten skall kunna:	G	VG
aktörer inom rumslig planering.	gruppvis och individuell rapport och tentamen	idéer, modeller eller approacher om rumslig planering utifrån en gruppvis och individuell rapport och tentamen

Schema

Preliminärt schema KGG20

V1 Introduktion via Zoom, förberedelse inför projektarbetet

V1 Föreläsning på tema 1 Hållbar utveckling (förinspelat)

V1 Föreläsning på tema 2 Socialgeografi (förinspelat)

V1 Föreläsning på tema 3 Näringsliv (förinspelat)

V2Handledning

V3Handledning

V 3Handledning

V 4Projektarbete i grupp

V 5Tentamen

V 5Inlämning av projektarbete

Ett slutligt schema ligger på Canvas

Lärare

Mikael Ring

Anders Larsson

Litteratur

Brown, Alison. (2013). The right to the city: Road to Rio 2010. *International Journal of Urban and Regional Research*. 37 (3).

Chang, I.C.C., 2017. Failure matters: Reassembling eco-urbanism in a globalizing China. *Environment and Planning A*, p.0308518X16685092

CEC (1997) *The EU compendium of spatial planning systems and policies*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities. **s. 21-49**. Laddas ner från GUL.

ESPON (2006) *Governance of Territorial and Urban Policies from EU to Local Level. Final Report from ESPON project 2.3.2, part II*. Luxembourg: ESPON Monitoring Committé. **s. 109-141**. Laddas ner från GUL.

ESPON (2018) COMPASS – Comparative Analysis of Territorial Governance and Spatial Planning Systems in Europe. Final Report. **s. 1-40**. Laddas ner från Canvas.

Forsberg, G. (2019) *Samhällsplaneringens teori och praktik*. Stockholm: Liber Förlag

Hermelin, B. Regionalisering i Sverige – EUs territoriella agenda för tillväxt på svenskt territorium. YMER 2018. Svenska Sällskapet för Antropologi och geografi.

Jones, Andrew L. (2017) Regenerating Urban Waterfronts—Creating Better Futures—From Commercial and Leisure Market Places to Cultural Quarters and Innovation Districts, *Planning Practice & Research*, 32:3, 333-344. <https://doi.org/10.1080/02697459.2016.1222146>

Hamburg Climate Action Plan 2007-2012 (2011/2012) Communication of the Senate to the Hamburg Parliament. Update of the Hamburg Climate Action Plan

Brenner, N., Marcuse, P., & Mayer, M. (2009). Cities for people, not for profit. *City*, 13(2-3), 176–184. doi:10.1080/13604810903020548

Marcuse, Peter. (2012) A critical approach to solving the housing problem (kap 13). I Brenner, Marcuse & Mayer. *Cities for People, Not for Profit*. New York: Routledge (finns tillgänglig på biblioteket).

NATURVÅRDSVERKET RAPPORT 6732 Hållbar transportplanering? 101 2007-2012.

<https://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer6400/978-91-620-6732-8.pdf?pid=19256>

Novy, J; Colomb, C. (2013). Struggling for the right to the (creative) city in Berlin and Hamburg: New urban social movements, new 'spaces of hope'?. *International Journal of Urban and Regional Research*. 37 (5), s.1816-1838.

Ratio, Dan Eugen. (2013). Creative cities and/or sustainable cities: Discourses and practices. *City, Culture and Society*. (4), s. 125–135. Babes-Bolyai University.

Referenslitteratur

Bauriedl, S. & Wissen, M. (2002) Post-Fordist transformation, the sustainability concept and social relations with nature: a case study of the Hamburg region. *Journal of Environmental Policy & Planning* 4(2), 107-121.

Brown, Alison. (2013). The right to the city: Road to Rio 2010. *International Journal of Urban and Regional Research*. 37 (3).

Brown, Alison. (2013). The right to the city: Road to Rio 2010. *International Journal of Urban and Regional Research*. 37 (3).

Carvalho, L., Mingardo, G. & Van Haaren, J. (2012) Green Urban Transport Policies and Cleantech Innovations: Evidence from Curitiba, Goteborg and Hamburg. *European Planning Studies* 3(30), 375-396.

Daniel, P; Kassimeris, C. (2013) The Politics and Culture of FC St. Pauli: from leftism, through anti-establishment, to commercialization. *Soccer and Society*. 14 (2), 167-182.

Daniel, P; Kassimeris, C. (2013) The Politics and Culture of FC St. Pauli: from leftism, through anti-establishment, to commercialization. *Soccer and Society*. 14 (2), 167-182.

Demos, T. J. (2016). Between rebel creativity and reification: For and against visual activism. *Journal of Visual Culture*, 15(1), 85-102

European Commission (EC) 2011: WHITE PAPER. Roadmap to a Single European Transport Area – Towards a competitive and resource efficient transport system. European Commission 2011.

Florida, R. (2002) *The Rise of the Creative Class: and how it's transforming work, leisure, community and everyday life*. New York: Basic Books. Flowerdew R, Martin D. (2005). *Methods In Human Geography*.

Goldman, M., 2011. Speculative urbanism and the making of the next world city. *International Journal of Urban and Regional Research*, 35(3), pp.555-581.

Hamburg Green Capital: 5 years on. (u Å).

http://ec.europa.eu/environment/europeangreencapital/wp-content/uploads/2011/04/Hamburg-EGC-5-Years-On_web.pdf

Harvey, David (2012). *Rebel cities: From the right to the city to the urban revolution*. New York: Verso.

Mayer, Margit. (1993). The 'Career' of Urban Social Movements in German Cities. I Robert Fisher und Joseph Kling. *Mobilizing the Community: Local Politics in a Global Era*. Newbury Park: Sage. s. 149-170.

McCann, E., 2011. Urban policy mobilities and global circuits of knowledge: Toward a research agenda. *Annals of the Association of American Geographers*, 101(1), pp.107-130.

Mingardo, Giuliano, van den Berg, L. & van Haaren, J. (2008) *Transport, Environment and Economy at urban level: the need for decoupling. A comparative study of four European cities: Rotterdam, London, Göteborg and Hamburg*, European Institute for Comparative Urban Research (EURICUR), Erasmus University Rotterdam.

Moretti, E. (2012). *The new geography of jobs*. Houghton Mifflin Harcourt.

Ott, I., Alkis, H.O. & Stiller, S. (2010) *Rising transport costs and urban development: Hamburg – a city of the future*. Hamburg Institute of International Economics (HWWI) 2010. ISSN 1862-4960.

Peck, J. and Theodore, N., 2010. Recombinant workfare, across the Americas: Transnationalizing "fast" social policy. *Geoforum*, 41(2), pp.195-208.

Peck, J. and Theodore, N., 2015. *Fast policy: Experimental statecraft at the thresholds of neoliberalism*. University of Minnesota Press.

Rapoport, E., (2015). Globalising sustainable urbanism: the role of international masterplanners. *Area*, 47(2), pp.110-115.

Sairinen, R. and Kumpulainen, S. (2006) Assessing social impacts in urban waterfront regeneration. *Environmental Impact Assessment Review* 26 s. 120–135

Länkar

Behörde für Inneres Hamburg. (2002). "Bambule": Solidaritätsbewegung für Bauwagenplatz wird zur "Anti-Schill-Kampagne". Tillgänglig: <http://www.hamburg.de/archiv/231788/bambule-solibewegung-fuer-bauwagenplatzartikel.html>. [2015-05-15].

Behörde für Stadtentwicklung und Umwelt (2015) 20150219 Landschaftsachsen innerhalb des 2. Grünen Rings. <http://www.hamburg.de/landschaftsachsen/3910132/landschaftsachsenhintergrund-Hämtad-20150301>.

Bürgerschaft der Freien und Hansestadt Hamburg (2004) Mitteilung des Senats an die Bürgerschaft. Verkehrsentwicklungsplanung für Hamburg 2004. Drucksache 17/4214. http://www.nahverkehrhamburg.de/dokumente/hamburg/politik/verkehrsentwicklungsgplan/VEP_2004_Hamburg.pdf Hämtad 20150512.

Bürgerschaft der Freien und Hansestadt Hamburg (2004) Mitteilung des Senats an die Bürgerschaft. Verkehrsentwicklungsplanung für Hamburg 2004. Drucksache 17/4214.

http://www.nahverkehrhamburg.de/dokumente/hamburg/politik/verkehrsentwicklungsplan/VEP_2004_Hamburg.pdf Hämtad 20150512.

Commons.Wikimedia.org; ©TUBS. Hamburgs distriktsindelning. Tillgänglig: [http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Hamburg,_administrative_divisions_\(%2Bdistrict_s_%2Bboroughs_%2Bpop\)_-_de_-_colored_\(less_colors\).svg?uselang=de#file](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Hamburg,_administrative_divisions_(%2Bdistrict_s_%2Bboroughs_%2Bpop)_-_de_-_colored_(less_colors).svg?uselang=de#file). [2015-06-06].

Frappant Hemsida. Tillgänglig: <http://frappant.org/>. [2015-05-17].

Gängeviertel Hemsida. Tillgänglig: <http://das-gaengeviertel.info/>. [2015-05-15].

Hamburg (2013) Bundesverkehrswegeplan 2015. Hamburg meldet bedarfe an. 26. Februar 2013 12:04 Uhr. <http://www.hamburg.de/pressearchiv-fhh/3842276/2013-02-26-bwvi-bundesverkehrswegeplan/>. Hämtad 20150512.

Hamburg (2014) Hamburg plant keine autofreie Stadt. 27. Januar 2014 10:29 Uhr. Behörde für Stadtentwicklung und Umwelt. <http://www.hamburg.de/pressearchivfhh/4257482/2014-01-24-bsu-keine-autofreie-stadt/> Hämtad 20150512.

KEBAP Hemsida. Tillgänglig: <http://kulturenergiebunker.blogspot.se/>, [2015-05-17].

Keimzelle Hemsida. Tillgänglig: <http://keimzelle.rindermarkthalle.de/>. [2015-05-15].

Lampedusa Hemsida. Tillgänglig: <http://lampedusa-hamburg.info/>. [2015-05-17].

Nationalencyklopedin. Hamburg. Tillgänglig: <http://www.ne.se/bibproxy.kau.se:2048/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/hamburg> [2015-05-17].

<https://planbude.de/category/planbude/>

Park Fiction Hemsida. Tillgänglig: <http://park-fiction.net/>. [2015-05-17].

Recht auf Stadt Hemsida. Tillgänglig: <http://www.rechtaufstadt.net/>. [2015-05-17].

Rote Flora Hemsida. Tillgänglig: [2015-05-17] . <http://www.roteflora.de/>

Statistisches Amt für Hamburg und Schleswig-Holstein. <https://www.statistik-nord.de/>

Umweltprogramm (2012) 2012 bis 2015, ziele und Maßnahmen.

Intervjumaterial

Intervju Tony Schröter Stadsplaneringskontoret i Hamburg